

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15236/2024
14.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Милан Кубат, адвокат из ..., против туженог „NDM Leasing“ д.о.о. Београд, чији је правни следбеник „АИК Leasing“ д.о.о. Београд, кога заступа пуномоћник Милица Жаркић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости одредбе уговора о лизингу, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 85/24 од 15.04.2024. године, у седници одржаној 14.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 85/24 од 15.04.2024. године, као о изузетно дозвољеној.

УСВАЈА СЕ ревизија туженог, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Вишег суда у Сомбору Гж 85/24 од 15.04.2024. године тако што се одбија као неоснована жалба тужиле и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Врбасу П 4211/21 од 11.10.2023. године, а одбија захтев тужиле за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженом накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 27.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врбасу П 4211/21 од 11.10.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је ништава и не производи правно дејство одредба члана 3. став 3.1 тачка 1. Уговора о финансијском лизингу број ... од 05.01.2006. године, која гласи: „Прималац лизинга је дужан да на име накнаде за коришћење предмета лизинга плати: једнократне трошкове за обраду захтева са укљученим ПДВ-ом у износу од 89,16 евра у динарској противвредности по продајном курсу за ево „Нуро Alpe Adria Banke“ АД на дан уплате. Прималац лизинга је обавезан да горе наведени износ уплати одмах по потпису уговора, а најкасније у року од 3 дана од дана потписивања уговора. Давалац лизинга није обавезан да врати трошкове за обраду захтева примаоцу лизинга у случају раскида уговора“. Ставом другим изреке, обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 27.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Сомбору Гж 85/24 од 15.04.2024. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђено да је ништава и не производи правно дејство одредба члана 3. став 3.1 тачка 1. Уговора о финансијском лизингу број ... од 05.01.2006. године, која гласи: „Прималац лизинга је дужан да на име накнаде за коришћење предмета лизинга плати: једнократне трошкове за обраду захтева са укљученим ПДВ-ом у износу од 89,16 евра у динарској противвредности по продајном курсу за евро „Нуро Alpe Adria Banke“ АД на дан уплате. Прималац лизинга је обавезан да горе наведени износ уплати одмах по потпису уговора, а најкасније у року од 3 дана од дана потписивања уговора. Давалац лизинга није обавезан да врати трошкове за обраду захтева примаоцу лизинга у случају раскида уговора“. Ставовима другим и трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 49.000,00 динара и трошкове жалбеног поступка у износу од 21.800,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбе члана 403. став 2. тачка 2. и члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11, ... 10/23), Врховни суд је оценио да су испуњени услови из става 1. истог члана за одлучивање о посебној ревизији туженог ради уједначавања судске праксе, па је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правноснажну другостепену пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник туженог „NDM Leasing“ д.о.о. Београд, који је раније пословао под пословним именом „Нуро Alpe Adria Bank Leasing“ д.о.о. Београд је као давалац лизинга са тужиљом као примаоцем лизинга закључио Уговор о финансијском лизингу број ... дана 05.01.2006. године. Пре закључења уговора тужиља је 23.12.2005. године поднела туженом захтев за финансирање путничког возила набавне цене 6.237,29 евра без пдв-а, са роком отплате од шест година. Чланом 1.1 овог уговора уговорено је возило које је предмет лизинга, док је чланом 2.1 уговорена лизинг накнада. Према члану 3. став 3.1 тачка 1. овог уговора, прималац лизинга је дужан да на име накнаде за коришћење предмета лизинга плати једнократне трошкове за обраду захтева са укљученим пдв-ом у износу од 89,16 евра у динарској противвредности по продајном курсу „Нуро Alpe Adria Banka“ а.д. Београд за евро на дан уплате, са обавезом примаоца лизинга да наведени износ уплати одмах по потпису уговора, а најкасније у року од три дана од потписивања уговора и правом даваоца лизинга да задржи наплаћене трошкове за обраду захтева у случају раскида уговора. Према члану 6. овог уговора прималац лизинга се обавезује да пре преузимања предмета лизинга уплати, између осталог, и једнократне трошкове за обраду захтева. У плану отплате примаоца лизинга наведени су манипулативни трошкови у износу од 89,16 евра, а међу странкама није било спорно да је тужени од

тужиле наплатио трошкове за обраду захтева по основу уговорне одредбе из члана 3. став 3.1 тачка 1.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев са образложењем да у време закључења предметног уговора о финансијском лизингу 05.01.2006. године није постојала законска нити подзаконска обавеза туженог као даваоца лизинга да примаоцу лизинга пре закључења уговора путем прописаног обрасца стави на увид коначни обрачун у коме ће бити приказани сви трошкови у вези обраде захтева и висина лизинг накнаде и да није дужан да посебно доказује структуру и висину трошкова који су обухваћени укупним износом једнократне накнаде за обраду захтева, јер је на наведен начин уговорено паушално плаћање тих трошкова који не подразумева правдање туженог као даваоца лизинга шта стварно улази у те трошкове. Пошто је тужилци од стране туженог презентован уговор у писаној форми и како је у члану 17. овог уговора констатовано да је тужилца пажљиво прочитала уговор, да је разумела све његове одредбе и да исте у целини прихвата, што је потписивањем уговора потврдила, закључак овог суда је да није дошло до повреде начела аутономије воље, начела равноправности уговорних страна и начела савесности и поштења из чланова 10, 11. и 12. ЗОО. Додатна аргументација првостепеног суда је да право туженог као даваоца лизинга да обрачунава једнократне трошкове обраде захтева предметног уговора о финансијском лизингу произилази из одредбе члана 13е Закона о финансијском лизингу („Службени гласник РС“, бр. 53/2003 и 61/2005), али да се Одлука НБС о минималним условима за закључење уговора о финансијском лизингу и о начину исказивања лизинг накнаде и других трошкова који настају закључењем тог уговора („Службени гласник РС“, бр. 4/2006, 64/2006, 15/2009 и 7/2010), која је донета на основу члана 13е Закона о финансијском лизингу и која предвиђа обавезу даваоца лизинга да пре закључења уговора о финансијском лизингу уручи примаоцу лизинга на прописаним обрасцима обрачун лизинг накнаде и других трошкова који настају закључењем уговора и информативну понуду, не може применити у конкретном случају јер се примењује тек од 26.01.2006. године заједно са Упутством за њену примену, а предметни уговор је закључен пре тога 05.01.2006. године.

Другостепени суд није прихватио становиште првостепеног суда, већ је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев, позивајући се на одредбе чланова 12, 15, 17, 46, 47, 103, 105. и 1065. Закона о облигационим односима, члана 3. тачка 3. Закона о заштити потрошача („Службени лист РС“ бр. 79/2005) и члана 5. Одлуке о јединственом начину обрачуна и исказивања ефективне каматне стопе на кредита и депозите („Службени гласник РС“ бр. 11/2005 и 108/2005), са датим образложењем као да се ради о уговору о кредиту да тужени није упознао тужилцу као клијента у предуговорној фази закључења уговора на јасан и прецизан начин о трошковима кредита везаним за обраду захтева и о њиховој висини, односно да јој није пре закључења уговора доставио преглед битних елемената који би садржао ове трошкове, због чега тужилца није била у могућности да упореди понуде других банака.

Према становишту Врховног суда, основано се ревизијом указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право.

Наиме, у конкретном случају предмет тужбеног захтева је делимична ништавост уговора о финансијском лизингу, а не уговора о кредиту. Правни послови финансијског лизинга су регулисани Законом о финансијском лизингу и у време

закључења предметног уговора од 05.01.2006. године на снази је био Закон о финансијском лизингу („Службени гласник РС“, бр. 53/2003 и 61/2005). Посао финансијског лизинга је дефинисан у члану 2. као посао финансијског посредовања који обавља давалац лизинга и који подразумева да давалац лизинга, задржавајући право својине над предметном лизинга, на примаоца лизинга преноси на одређени временски период овлашћење држања и коришћења предмета лизинга, са свим ризицима и свим користима повезаним са правом својине, а прималац му за то плаћа лизинг накнаду, уз испуњење одређених услова прописаних тачкама од 1) до 5) овог члана. Уговор о лизингу и уговор о испоруци су регулисани у члану 6. овог закона, којим је, између осталог, прописано да је уговор о лизингу уговор који се закључује између даваоца лизинга и примаоца лизинга и којим се давалац лизинга обавезује да на примаоца лизинга пренесе овлашћења држања и коришћења предмета лизинга, на одређено време, у коме прималац лизинга ужива све користи и сноси све ризике у вези са власништвом и обавезује се да даваоцу лизинга плаћа уговорену наканду у уговореним роковима (став 1). Лизинг накнада је дефинисана чланом 7. овог закона као накнада коју прималац лизинга плаћа даваоцу лизинга за коришћење предмета лизинга (став 1) и она се утврђује на основу износа који је давалац лизинга платио за стицање својине на предмету лизинга, увећаног за камату и друге трошкове које, у складу са уговором о лизингу, прималац лизинга плаћа даваоцу лизинга. Према одредби члана 8. став 2. овог закона, на облигационо-правне односе субјеката у послу финансијског лизинга примењују се одредбе закона којим се уређују облигациони односи, ако овим законом није другачије одређено. Према одредби члана 13е став 3. овог закона, Народна банка Србије прописује минималне услове на основу којих давалац лизинга закључује уговоре о лизингу у складу са овим законом, као и начин исказивања лизинг накнаде и других трошкова који настају закључењем уговора о лизингу.

Према одредби члана 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО), уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго. Суд пази на ништавост по службеној дужности у смислу члану 109. став 1. ЗОО.

Право даваоца лизинга да искаже и обрачуна трошкове који настају закључењем уговора о финансијском лизингу произилази из цитиране одредбе члана 13е став 3. Закона о финансијском лизингу. Међутим, Народна банка Србије није одмах донела подзаконске акте за спровођење наведеног закона. Прва одлука која је донета у том смислу и која је прописивала обавезне садржине образаца који се уручују примаоцу лизинга и поступање даваоца лизинга приликом закључења уговора о финансијском лизингу (односно његову обавезу да у предуговорној фази уручи примаоцу лизинга понуду на посебном обрасцу у писаној форми) била је Одлука НБС о минималним условима за закључење уговора о финансијском лизингу и о начину исказивања лизинг накнаде и других трошкова који настају закључењем тог уговора („Службени гласник РС“, бр. 4/2006, 64/2006, 15/2009 и 7/2010) и Упутство НБС за спровођење ове одлуке („Службени гласник РС“, бр. 4/2006), који су донети на основу члана 13е Закона о финансијском лизингу и почели су да се примењују од 26.01.2006. године, што је после дана закључења предметног уговора о финансијском лизингу. Ови подзаконски акти први пут уводе обавезу даваоца лизинга да искаже трошкове који настају закључењем уговора о лизингу и да коначан обрачун ових трошкова да на увид примаоцу лизинга (тачка 5. став 1. и 2. Одлуке) на посебним обрасцима: Обрасцу 1 -

Обрачун лизинг накнаде и других трошкова који настају закључењем уговора о финансијском лизингу и Обрасцу 3 – Информативна понуда (тачка 1. Упутства за спровођење одлуке).

У конкретном случају, парничне странке су закључиле уговор о финансијском лизингу 05.01.2006. године, у писаној форми са свим елементима из члана 6. Закона о финансијском лизингу, а уговор је потписан од стране тужиље и овлашћеног лица туженог. Тада су се као уговорне стране сагласиле о свим битним елементима уговора у смислу члана 26. ЗОО и уговор је закључен. Чланом 3. став 3.1 тачка 1. уговора предвиђено је да тужиља има обавезу да плати даваоцу лизинга једнократне трошкове за обраду захтева са укљученим ПДВ-ом у износу од 89,16 евра у динарској противвредности у уговореном року, са правом даваоца лизинга да не мора да их врати у случају раскида уговора. Са овом одредбом уговора тужиља је била упозната, размела ју је и она је споразумно уговорена (члан 17. уговора). Како у то време није постојала прописана законска нити подзаконска обавеза даваоца лизинга да доказује структуру трошкова нити обавезност уручења њиховог обрачуна у форми писане понуде у посебном обрасцу, то уговорна одредба којом се тужиља обавезује да плати даваоцу лизинга трошкове обраде захтева који су одређени у апсолутном износу није противна принудним прописима ни основним начелима облигационог права.

Како је поводом ревизије туженог преиначена другостепена пресуда тако што је одбијена жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда, то је другостепена пресуда преиначена и у погледу одлуке о трошковима поступка тако што је потврђена одлука о трошковима из првостепене пресуде која је донета правилном применом чланова 153, 154. и 163. ЗПП, а одбијен захтев тужиље за накнаду трошкова поступка.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Према успеху туженог у ревизијском поступку, тужиља је у обавези да му сагласно одредбама чланова 153, 154. и 163. ЗПП накнади тражене трошкове за састав ревизије од 18.000,00 динара, применом важеће Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник“ бр. 43/2023) и за судску таксу на ревизију 3.800,00 динара и на одлуку о ревизији 5.700,00 динара, према таксеној тарифи Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 28/94...106/15).

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**